

COLUMN 55 - ECO MOET JE LEREN

ontwerp glazen huis in Kampen

*Eigentlich essen wir ja keine Menschen!
Nur die Witzzeichnungen haben uns dazu angeregt.*

Weet u het nog? Er zijn twee nieuwe vormen van lijkbezorging uitgevonden, die men hier wil introduceren. Moeilijke woorden, waar ik steeds een briefje bij nodig heb om me niet te vergissen.

Er is lyofilisatie ofwel cryomeren en dat is vriesdrogen. Je koelt het lichaam tot -18°C , stopt het lichaam in vloeibare stikstof (-196°C) zodat het bevriest, dan ga je het trillen en valt het uiteen in 25 kg compost. En er is resomeren en dat is alkalische hydrolyse. Je lost het lichaam op in een loog van 180 graden onder druk (koken in een snelkookpan) en dan vermaal je de overgebleven botjes tot poeder, net zoveel als er overblijft na crematie: zo'n kilo of drie.

Yarden wil vooral dat laatste hier doorvoeren, maar eerst moet de markt daarvoor rijp gemaakt worden. Kampen zou de gelukkige stad zijn die hierin mag pionieren. Yarden heeft een soort van glazen huis voor ogen, midden in het centrum, waar dit proces min of meer openbaar plaats kan gaan vinden. Het leven in de stad wordt verlevendigd met de dood. Yarden heeft meer fiducia in resomeren en promoot dit al jaren. De kookpot dus.

Het stond in *De Stentor* (regionale krant in Kampen e.o.) van 11 april 2014. En het staat in het blad *De Begraafplaats* van december 2016.

Vroeger deed men dat ook, die kookpot. Bij de kannibalen. Daar zal ik maar niet over uitweiden, want dan word ik onmiddellijk beticht van racisme. Terwijl ik geen racist ben.

In de Middeleeuwen kookte men ook lichamen, maar dat was noodzaak. Als iemand ver weg van huis overleed en men het lichaam toch thuis wilde brengen, dan was er geen andere oplossing (om even met dat woord in stijl te blijven). We konden niet snel reizen en hadden geen middelen om het lichaam voor de duur van die tijd acceptabel te bewaren. Dus kookte men het lichaam, tot het vlees van de botten viel en bracht men de botjes thuis om te begraven.

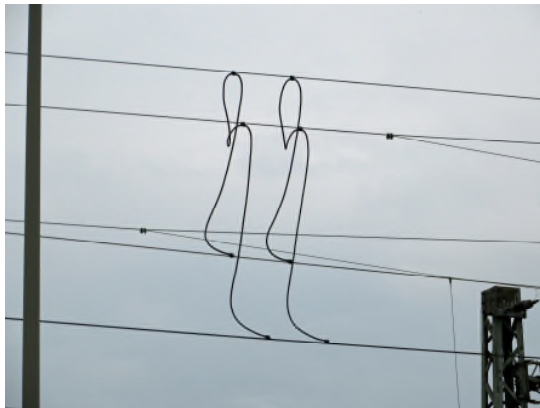
Zoiets gaan we dus nu weer doen, zij het dat we het kookproces nu gewoon midden in de stad willen gaan doen.

Als ik het mag zeggen, dan verliezen ze de strijd. Dit is toch geen manier van lijkbezorging zoals dat bij ons landje past. O ik weet het wel, Nederlanders zijn met alles tolerant tot in de toppen van hun tenen en laten ook alles gelaten over zich heen komen tot het te laat is en de dood erop volgt. Zo zijn we opgevoed, braaf zijn en ja zeggen en vooral niet lelijk doen.

We moeten bij de les blijven, anders gebeurt hetzelfde als met natuurbegraven. Vanwege de vermeende inkomsten de mooiste plekjes (wandel-)natuur bestemmen en gebruiken als begraafplaats. Als je het maar mooi genoeg brengt, dan slikken die domme Hollanders het wel. Zijn we nou helemaal van de pot gerukt.

Maar je kon erop wachten. Er komt nòg een methode, alle goeie dingen in drieën, nietwaar? En dat is ecoleren. En dat wil DELA gaan doen. Het is wel en niet een concurrentiestrijd. Wel concurreren om nieuwe markten aan te boren en niet concurreren omdat ieder een andere methode kiest. Hebben we nog een grote uitvaartonderneming? Monuta misschien? Dan kan die misschien het vriesdrogen gaan promoten.

Wat is ecoleren nou weer? Het lichaam wordt niet begraven of gecremeerd, maar door middel van elektriciteit omgezet in poeder. Een beetje zoals bij cremeren, maar dan zonder vlammetjes.

Het schijnt minder milieubelastend te zijn. Omdat de uitstoot van kwik, amalgaam en formaldehyde minder is en resten van medische stoffen worden geneutraliseerd.

Het lichaam wordt een biologisch poeder ... dat overal uitgestrooid en begraven mag worden. Eigenlijk net zoals de as die overblijft na crematie. Misschien mag de as niet echt helemaal overal, maar niemand die zich daar iets van aan trekt. Zo braaf zijn we nou ook weer niet ...

En omdat ecoleren toch ook aan de man gebracht moet worden, komen er mooie woorden aan te pas. Sommige kunstenaars kunnen dat goed om hun werk als kunst aan de man te brengen. Je hangt een verhaal op over de achtergrond en de diepe gedachte achter het werk, een verhaal dat niemand snapt, maar voor zoete koek moet worden geslikt omdat je er geen verweer tegen hebt. Je weet dat je gestuurd wordt maar je weet niet precies waarheen, omdat je op de bagagedrager achterop de fiets zit.

Dat deed men bij natuurbegraven ook, vertellen hoe mooi het is om weer één te worden met de natuur. Nou dat gebeurt bij begraven op een begraafplaats ook, hoor. En bij asverstrooiing ook.

Ecoleren. Wij moeten iets leren over eco. Namelijk "dat het nieuw is en apart! Het woord bestaat nog niet in de Nederlandse taal en daarom introduceren we het en zullen we daar veranderingen in aanbrengen!" Aldus een artikel in *De Begraafplaats* van december 2016, waarin zij Google citeren. Blijkbaar bestaat het woord niet alleen in Nederland nog niet, want als je het op Google opzoekt dan heeft wat je tegenkomt niets te maken met lijkbezorging. Maar het klinkt zo lekker, niet dan? DELA zou er dezelfde betekenis aan kunnen geven en ik citeer opnieuw zowel *De Begraafplaats* als Google: "Ecoleren is een manier van leven, denken en doen. Ecoleren geeft je inzicht in de plaats, die jij inneemt in jouw omgeving, de samenhang tussen organismen (planten, dieren met inbegrip van de mens) en hun omgeving". Bla bla, dat is iets dat iedereen nu natuurlijk meteen als ideaal voor ogen heeft: een plaatsje in je omgeving in samenhang tussen de organismen en vooral inzicht daarin; eco moet je leren. Met de nadruk op moet.

Anders werkt het niet, die nieuwe methode, zeker niet voor lijkbezorging. Als je eraan begint moeten de geïnvesteerde kosten er wel uitkomen natuurlijk.

Het is nu ook weer niet zo dat ik zo star ben dat ik andere manieren van lijkbezorging meteen op de composthoop wil gooien. Hoewel ik toegeef dat ik die kookpot al helemaal niet zie zitten.

Nee, waar ik me tegen verzet is dat –in mijn ogen– omwille van het geld een behoefte wordt gekweekt voor iets waar we niet op zitten te wachten. Helaas staat de maatschappij over de gehele wereld hier bol van, er wordt ons van alles door de strot geduwd omwille van de centen. Het gaat er altijd maar weer om, om jouw en mijn centen in de zak van de ander te krijgen. En dan verzin je gewoon een product waarvan niemand had kunnen bedenken dat hij/zij daar nog ooit behoefte aan zou krijgen. En daar maak je een mooi verhaal bij, het liefst eentje dat niemand snapt. En voordat je het weet ben je verkocht.

Het slot van het artikel in dat decemбернаummer van *De Begraafplaats* is me dan ook uit het hart gegrepen:

"De grote vraag blijft, los van de vraag of deze nieuwe vormen van lijkbezorging werkelijk veel duurzamer zijn: wie zit er nu ècht te wachten op resomeren, cryomeren en ecoleren?"